

Amsterdam, 24 juli 2015

Onderwerp: advies Jeugdplatform Amsterdam over vechtscheidingen

Geachte heer, mevrouw,

Tijdens de vergadering van de Adviesgroep op 12 mei 2015 heeft de gemeente Amsterdam het Jeugdplatform Amsterdam om advies gevraagd over het onderwerp 'vechtscheidingen'. De jongeren en ouders uit de Adviesgroep hebben Ron Huizen toen voorzien van een aantal tips en adviezen op dit gebied.

Hoe is dit advies tot stand gekomen?

Het thema vechtscheidingen is volgens ons erg relevant. Omdat we het belangrijk vinden dat jongeren en ouders die hier zelf mee te maken hebben (gehad) voldoende aan het woord komen, heeft er eind juni 2015 een themabijeenkomst over dit onderwerp plaatsgevonden.

Dit advies is gebaseerd op de bevindingen uit deze themabijeenkomst, waarbij 6 jongeren (waarvan 4 jonge ouders) en 4 ouders aanwezig waren; zij hebben allen direct of indirect te maken (gehad) met een vechtscheiding. Zij gingen tijdens de bijeenkomst in gesprek met diverse professionals op dit gebied; een jurist, mediator, medewerker van het AKJ, diverse hulpverleners, een Kindbehartiger, etc.

Het begrip; vechtscheidingen in de brede zin

Wij interpreteren het begrip 'vechtscheidingen' in de brede zin. Wat ons betreft gaat het niet alleen om getrouwde stellen, maar kunnen ook ongetrouwde stellen of stiefouders met dit onderwerp te maken krijgen. Daarnaast hebben wij het vermoeden dat er veel meer vechtscheidingen spelen dan er in cijfers bekend zijn. Stellen die uit elkaar gaan maar niet getrouwd waren, komen waarschijnlijk slechts beperkt in beeld. In dit advies gaan wij daarom niet alleen uit van ouders die (b.v. via mediation of een jurist) bij het hulpverleningsaanbod uitkomen, maar besteden we ook aandacht aan de ouders die moeilijker te vinden en/of bereiken zijn.

De term vechtscheidingen

Wij zijn nogal verdeeld over de term vechtscheidingen; een aantal personen geeft aan dat deze term een negatieve toon heeft. Als alternatief komen zij met de term 'conflictscheiding'; juist omdat het om een conflict gaat waarvoor een oplossing wordt gezocht. Bovendien dachten sommige jongeren en ouders door het woord 'scheiding' dat het probleem alleen getrouwde stellen betreft.

Anderzijds geeft een aantal personen aan dat het niet uit maakt; jongeren en ouders googlen toch niet op een begrip. Zij zullen eerder typen 'mijn ouders hebben ruzie, waar kan ik terecht?'.

Wel kan voor de bekendheid over en het bewustzijn van dit begrip een bredere definiëring passend zijn; zo voelen meer kinderen en ouders zich aangesproken.

Angstige ouders; is een vechtscheiding kindermishandeling?

We willen er voor pleiten om een vechtscheiding niet direct als kindermishandeling te bestempelen. De term kindermishandeling maakt dat ouders denken meteen 'in de problemen' te komen met bijvoorbeeld Jeugdbescherming. Ouders staan in zo'n geval minder open voor de hulpverlening. Meer passend zou zijn om de nadruk te leggen op passende hulp voor het hele gezin; preventie, signalering en maatwerk-ondersteuning.

'Daarom moeten ouders ook gewoon zelf makkelijk ergens terecht kunnen, dat ze niet meteen bang hoeven te zijn dat ze in de problemen komen, en dat dat ook duidelijk is voor ouders', jongere.

Emotionele ouders

Ouders die zich in een vechtscheiding bevinden zijn vaak erg emotioneel. Het is daarom goed als er aandacht en hulp is voor zowel de ouders als voor het kind. Ouders geven aan zich in een neerwaartse spiraal te bevinden door hun emoties. Ze zien onvoldoende wat het effect is van hun gedrag en komen er zelf niet uit.

'Er is ook heel weinig bewustzijn onder ouders. 'Nee hoor het gaat goed met mijn kind, niks aan de hand'. Blijken die ouders al jaren niet meer met elkaar te praten', professional.

'Het doet ook gewoon veel pijn; dat je naast het verdriet dat je zelf ervaart, je kind er ook last van heeft, dat wil je dan soms niet zien', ouder.

Is er nog oog voor het kind?

Ouders hebben soms onvoldoende door wat het effect van hun gedrag is op het kind. De bescherming van kinderen is hierin erg belangrijk.

Jongeren hebben behoefte aan een luisterend oor, een neutraal iemand die er echt voor hen is en die hun verhaal in perspectief kan plaatsen zonder dat direct een verplicht hulpverleningskader wordt ingeschakeld.

'Het is heel erg belangrijk dat een kind een laagdrempelige persoon kent; vertrouwenspersoon op school of de kindertelefoon, puur dat de kinderen ook bewust zijn dat ze kunnen praten erover', ouder.

'De manier hoe ik het je vertel, klinkt misschien erger dan het is. Maar een luisterend oor is juist belangrijk, en niet meteen oordelen en naar jeugdzorg enzo', jongere.

Het zou goed zijn wanneer kinderen in een scheidings situatie een onafhankelijk 'maatje' krijgen. Op die manier kan de stem van het kind worden gehoord, en kunnen ouders gewezen worden op het effect van de scheiding op het kind.

De rol van de Kindbehaarder werd uitgelegd en deze blijkt te passen bij de behoefte van jongeren; een laagdrempelige vertrouwenspersoon die er echt is voor de jongeren en een vertaalslag kan maken van de stem van het kind richting ouders, belanghebbenden en eventueel het juridisch proces.

'Dat er gewoon iemand voor je klaar kan staan, en dat diegene als eerste denkt aan het kind', ouder.

Aandacht voor de gevolgen van een vechtscheiding

Het is belangrijk dat kinderen de ruimte en mogelijkheid krijgen om hun emoties te uiten.

'En ook hebben kinderen de behoefte om zich te uiten, de emoties kwijt te raken d.m.v. sport of artistiek. Als voorbeeld kan ik de opvoedpoli noemen die b.v. jongeren ook begeleid om je eigen muziek op CD uit te brengen', ouder.

Naast de psychologische effecten van een vechtscheiding bestaan er ook een aantal indirecte gevolgen voor kinderen waar aandacht aan besteed zou moeten worden.

'Verder zou die aanspreek-persoon ook met het kind kunnen kijken naar activiteiten of huiswerkbegeleiding. Als de ouders er niet op kunnen toezien gaan de school prestaties soms achteruit.'

Een aantal ouders benoemen dat het belangrijk is dat er ook aandacht uitgaat naar problemen die zijdeling te maken hebben met de vechtscheiding-problematiek.

'Het gaat vaak ook om geld, dus hulp op dat gebied zou ook goed zijn', ouder.

Advocaten

Jongeren en ouders zijn het met elkaar eens dat advocaten ook meer oog voor het kind zouden moeten hebben. Vaak vechten advocaten beiden voor een ouder, zij vergeten het belang van het kind hierin. Voorlichting of training voor advocaten hierin (wat doet een scheiding met een kind?, hoe kan het kind betrokken worden?, etc.) kan leiden tot meer bewustzijn en vaardigheden voor advocaten. Daarnaast zouden

advocaten meer moeten communiceren en samenwerken met professionals die werken van met, en in het belang van, het kind.

Graag merken wij ook aan dat de inzet van familiemediators en/of advocaatmediators beter werkt dan twee advocaten apart. Familiemediators nemen het kind ook centraal en spreken bovendien met het kind.

Bekendheid van dit onderwerp; weet iedere Amsterdammer wat een vechtscheiding is?

Vooraf de jongeren geven aan dat het belangrijk is dat kinderen zich voldoende bewust zijn van dit probleem. Kinderen weten vaak niet dat er een vechtscheiding speelt; zij zijn gewend dat hun ouders ruziën.

Onderstaand een aantal manieren om dit bewustzijn te vergroten

1. Televisiespotjes

'Het zou wel goed zijn voor de situatie, als het gewoon vaker op televisie zou zijn. Van; 'zit jij in de problemen met ruzie? Dan kan je hier zo terecht', jongere.

'Zou je niet een reclamecampagne moeten beginnen speciaal voor kinderen?', ouder.

2. Social media en internet

'Door zoektermen op internet die jongeren zelf in zouden typen', jongere.

3. Flyers

'Flyers, en dan niet alleen via school, maar misschien ook op sportclubs, supermarkt enzo. Vanuit school gaat het toch meteen in de prullenbak', jongere.

'Ja, maar aan de andere kant, dan heb je het toch al wel gezien, gaat t toch ergens in je hoofd zitten', jongere.

4. Aandacht voor het onderwerp op het gemeentehuis

We zien het creëren van bewustzijn ook als taak voor de gemeente. Stellen trouwen immers op het gemeentehuis en moeten daar hun kind registreren. Dat is daarom een goede plek om ouders te informeren over dit begrip. Een idee is om bij de aanvraag voor een huwelijk een 'worst case scenario' te bespreken; wat als het huwelijk niet goed verloopt? Waar kun je dan terecht?

5. Voorlichting op scholen

Ook voorlichting op scholen kan bijdragen aan de bekendheid van deze problematiek. Net als seksuele voorlichting, maar dan over relatievormen en hierbij ook het onderwerp scheidingen opnemen.

'Er moet in plaats van een seks-voorlichting voorlichting komen over relaties, over partners die ruzie hebben, kinderen die ingezet worden in die ruzies. En gewoon normaal er over doen, sommige mensen gaat nu eenmaal scheiden, dat is gewoon zo. En dat het niet raar of erg is, maar dat je wel ergens terecht kan', jongere.

Dit zou bij voorkeur iemand van buiten school moeten doen. Dit in verband met schaamte, maar ook omdat een docent dan kan meekijken hoe kinderen op het onderwerp reageren.

'Want diegene die dat praatje doet, die kan dan gewoon die les geven. En de meester of de juffrouw die ook die kinderen kent, kan dan meekijken misschien ook wel kijken, of er dingen spelen bij die kinderen. Als je die voorlichting geeft, kun je aan die kinderen zien wat de thuissituatie is.', jongere.

Voor kinderen is het belangrijk dat dit op interactieve wijze gebeurt, zo wordt de taboesfeer doorbroken en hebben kinderen minder door dat ze over een moeilijk onderwerp praten. Ook kunnen kinderen n.a.v. deze programma's het gesprek makkelijker aan met ouders.

'Ja die toneelstukjes zijn wel erg goed, dat als je thuiskomt dat het ook besproken kan worden, als je ouders het ook zien dat stukje', jongere.

(Een voorbeeld hiervan is 'Ouders uit elkaar, zo doe ik dat!' Het betreft een boek met verhalen omtrent scheiden, geschreven vanuit kinderen). Vanuit het boek wordt een toneelstuk opgesteld dat wordt getoond aan ouders, belanghebbenden en school. Ook Villa Pinedo kan voorlichting op scholen verzorgen. Deze voorlichtingen gebeuren door ervaringsdeskundigen; dat is zeer wenselijk volgens jongeren en ouders).

Houd het luchtig voor kinderen

Wel moet in de bewustwording opgepast worden dat het niet een te zwaar onderwerp wordt, zeker voor hele jonge kinderen. Sommige kinderen interpreteren de stof misschien verkeerd en dat kan dan ook averechts werken.

'Ze moeten ook geen trauma oplopen en allemaal denken 'oh nee, mijn ouders hebben ruzie en nu gaan ze scheiden', ouder.

Men zoekt hulp, en dan?

Er is veel aanbod qua hulpverlening. Een aantal ouders geeft echter aan dat dit niet goed vindbaar is.

'Ik ben ook vooral bij deze bijeenkomst gekomen om te horen welke mogelijkheden er eigenlijk zijn, waar kun je terecht als ouder met een lastige relatie?', ouder.

Er zou een heldere hulpverleningskaart moeten komen met het gehele aanbod en de criteria die per hulpaanbod gelden.

Het creëren van een loket/helpdesk waarbij een neutraal iemand informatie geeft over de mogelijkheden rondom de scheiding en inzet op de positie van een kind, zou ook wenselijk zijn. Ouders zouden voor hun eigen problemen niet zo snel bij een OKT naar binnen stappen; een OKT geeft toch het gevoel er speciaal voor kinderen en opvoedproblemen te zijn.

Voor sommige ouders zou het prettig zijn dat één regievoerend persoon met hen spreekt in de beginfase en dat vanuit daar wordt bekeken wat het beste past qua hulpverlening in de specifieke situatie.

'Ik ben zo bezig met de scheiding, en met mijn eigen emoties. Als ik nu ook nog zelf moet gaan kiezen tussen 26 verschillende soorten hulp en dan bedenken wat past bij mijn kind, ik heb nu niet de capaciteit om dat zelf helemaal uit te zoeken', ouder.

Bekendheid van een dergelijke voorziening kan vervolgens gebeuren middels flyers, social media en google (middels bepaalde zoektermen). Ook is de huisarts iemand kennis zou moeten hebben van de sociale hulpverleningskaart. Dit geldt ook voor scholen, en andere hulpverleners die met jongeren en ouders werken. (en meer specifiek; gericht in b.v. tienermoederhuizen).

Laagdrempelige toegang tot hulp

Een aantal jongeren en ouders ervaren dat er te veel criteria zijn waar men aan moet voldoen voor bepaalde hulp. Ook benoemen zij de nogal bureaucratische procedures.

'Als je als jongere of ouder aanklopt volgt er een hele procedure met formulieren en dan wordt er een heel contract gemaakt. Voor jongeren moet dat niet een hele procedure worden, maar je moet gewoon ergens terecht kunnen', jongere.

'Ze pakken een kladblok en gaan allemaal dingen af. Heb je dit, dit, enzo. Maar er moet gekeken worden naar de hele persoon; wat heeft diegene nodig, en niet naar die lijsten of ze daar wel aan voldoen', jongere.

Culturele verschillen

Het is belangrijk dat in de aanpak rekening gehouden wordt met culturele verschillen, alsmede het verschil tussen hoog- of laagopgeleiden. Er kan namelijk een verschil bestaan in welke aanpak en behandelmethodes wenselijk en passend is.

'Ik denk dat sommige mensen eerder met een psycholoog praten, of in therapie, en dat bijvoorbeeld de Surinaamse cultuur het eerder binnenshuis houdt, dus ik denk dat daar wel echt een verschil in zit. Dan is ook een andere aanpak nodig', ouder.

'En ook niet altijd denken van; hogeropgeleiden hebben geen andere problemen en lager opgeleiden wel altijd', jongere.

Lotgenotencontact en ervaringsdeskundigen

De inzet van ervaringsdeskundigen is voor deze doelgroep erg belangrijk; jongeren en ouders zullen eerder met een andere ouder praten die met een vechtscheiding te maken heeft gehad, dan met een professional. Initiatieven zoals Villa Pinedo vinden wij dan ook zeer wenselijk.

'Ik herken ook wel de schaamte en de terughoudendheid (...). Zomaar aankloppen in je netwerk zou ik niet zomaar doen', ouder.

'(...) of door een informatieavond in een scheidingcafé. Met informatie voor ouders, mogelijkheden om met advocaten te spreken, een workshop met tips, enzo. Maar daar komen misschien alleen de ouders die wel open staan voor hulp', professional.

'En dat het ook met jonge mensen is, dat ervaren jongeren als dichtbij', jongere.

Samenwerking met andere gemeentes

Wij willen de gemeente adviseren niet opnieuw het wiel uit te vinden. Er bestaan, zowel in Amsterdam als daarbuiten, al een aantal zeer goede initiatieven op dit gebied (bijvoorbeeld Villa Pinedo) die aansluiten bij de aanbevelingen zoals hierboven beschreven.

Tot slot

Graag wijzen wij er op dat dit advies is opgesteld naar aanleiding van een themabijeenkomst tussen jongeren, ouders en professionals. Wij zouden de gemeente willen aanraden in de verdere ontwikkeling van de aanpak vechtscheidingen de doelgroep zelf voldoende te betrekken.

Deze werkgroep beslaat slechts een select deel van de Amsterdamse populatie. Het is daarom aan te raden breed te onderzoeken waar jongeren en ouders behoefte aan hebben.

De aanwezige jongeren, ouders en professionals van de themabijeenkomst in juni 2015 denken in elk geval graag verder met de gemeente mee.

Graag ontvangen wij van u een reactie op de door ons genoemde tips en adviezen. Ook vernemen wij graag of en in hoeverre onze aanbevelingen meegenomen worden in de te ontwikkelen aanpak vechtscheidingen.

Vriendelijke groeten,

Werkgroep 'Vechtscheidingen' van het Jeugdplatform Amsterdam.